תורה אור

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו (דה"ב כט) °ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלוים להוציא לנחל קדרון חוצה" מר סבר מדאשתני בעזרה בלוים, טומאה בעזרה ליכא ומר סבר עד היכא דלא אפשר בלוים, מפקי כהנים, השתא דאפשר בלוים תו לא מטמאי כהנים *תנו רבנן הכל נכנסין בהיכל לבנות, לתקן, ולהוציא את הטומאה, ומצוה בכהנים, אם אין שם כהנים נכנסין לוים, אין שם לוים נכנסין ישראלים ואידי ואידי טהורין אין טמאין לא אמר רב הונא *רב כהנא מסייע כהני דתני רב כהנא מתוך שנאמר (ויקרא כא) °אך אל הפרוכת לא יבא יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח לעשות ריקועי פחים? תלמוד לומר *אך חלק מצוה בתמימים, אין שם תמימים נכנסין בעלי מומין, מצוה בטהורין, אין שם טהורין נכנסין טמאין אידי ואידי כהנים אין, ישראלים לא. איבעיא להו טמא ובעל מום איזו מהן נכנס? רב חייא בר אשי אמר רב טמא נכנס דהא אישתרי בעבודת ציבור ר' אלעזר אומר בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים : רבי שמעון אומר וכו' : רבי שמעון היכא קאי התם קאי דתנן *מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס ר' שמעון אומר אפי' חמש עשרה אמה יכנס לפי שאין המשוחות *ממצעין את המדות מפני הטועים דקאמר תנא קמא לא יכנס ואמר ליה רבי שמעון יכנס שלא התירו לך אלא משום שבות : היכא קאי התם קאי דקאמר תנא קמא *קושרה ואמר ליה רבי שמעון עונבה, עניבה דלא אתי לידי חיוב חטאת שרו ליה רבנן, קשירה דאתי לידי חיוב חטאת לא שרו ליה רבנן :

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

אמר רבי יוחנן · לענין עיולי כולי עלמא המכניס שרץ חייב ולענין להוציא הטומאה בעזרה בשבת בהאי קרא פליגי : **ויבאו הכהנים** (א)**פנימה בית ה' בהיכל ויוציאו הטומאה** · ע"ז ותקרובתיה שהן מטמאין באהל : **לחצר בית ה'** · עזרה : **ויקבלו הלוים להוציא משם לנחל קדרון** · אבל כהנים אחרים לא מיטמאין אע"פ שהיו צריכים לאנשים הרבה אלו מוציאין מן ההיכל לעזרה ואילו משם ולחוץ, לוים הוא דמיטמאין ולא כהנים, בן ננס סבר מדאשתני טומאת עזרה מכהנים ללוים שמע מינה היכא דאיתא בעזרה לא מפקינן ליה בעבירה אלא מהדרינן אהתירא ובשבת נמי לא דחינן שבות : **טומאה בעזרה ליכא** · כלומר היכא דאיתא התם לא חמירא כולי האי : **דלא אפשר** · בהיכל, לא עיילי לוים, דאפי' כהנים אסירי למיעל אלא לעבודה כדכתיב (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש זה היכל, מבית לפרוכת זה לפני ולפנים : **תו לא מטמאינן כהנים** · שהרי אפשר בלוים אבל לשהויי עד אורתא לא : **מסייע כהני** · דאמר לקמן כהנים טמאין עדיפי מטהורי ישראלים : **אך אל הפרוכת וגו'** · בבעלי מומין כתיב : **ריקועין** · פחין של זהב שמחפין בהן בית קדשי הקדשים מתוכו : **אך חלק** · כלומר אכין ורקין מיעוטין, כל אתין וגמין רבויין · חלק מיעט, דלמלאכה שרי לעיולי : **טמא ובעל מום** · אי אפשר אלא באחד מהן איזה מהן מכניסין : **דהא אישתרי בעבודה לצבור** · דכתיב (במדבר כח) במועדו ואפילו בטומאה אבל בעל מום לא הותר דתניא בתורת כהנים מום בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב אין לי אלא תמידין שהן קרויין לחם כענין שנאמר את קרבני לחמי לאשי, שאר קרבנות צבור מנין ת"ל שוב לחם, קרא אחרינא, וכתיב בתריה לחם אלהיו מקדשי הקדשים וסמיך ליה אקרא קמא דנשתמע הכי לא יגש להקריב לחם אלהיו : **דהא אישתרי באכילת קדשים** · מהאי קרא לחם אלהיו מקדשי הקדשים (ב) ומן הקדשים יאכל : **המשוחות** · (ג) מודדין התחומין ומציבין סימן כשהן מודדין מדתן : **מפני טועי השדה** · שמא יטעו בה הלכך מקצרין אותה כמלא שעדיין התחום לא הגיע ומי שהחשיך לו חוץ לתחום כבר נכנס בתוך אלפים ע"ז אמות כדפרישית במי שהוציאוהו (לעיל דף נב.) ל"א מפני הטועין ששוכחין ויוצאין וחוזרין ונכנסין לפיכך מקצרין המודדין את התחום הסימן ומציבין בתוך התחום שאם יצא לא עביד איסורא : **יכנס** · דמשלך נתנו לך שכבר הוא בתוך תחומו והכא אתא ר' שמעון למיתב טעמא למילתיה דלא תימא מיקל אני באיסור שבת אלא משלו נתתי לו והכא נקט לה משום פלוגתא דנימת כנור כדמפרש ואזיל: **קושרה** · בנימת כנור שנפסקה ופליג רבי שמעון ואמר בברייתא עונבה ואמר הכא טעמא למילתא ופליג אתנא דלעיל ואמר לא הותרו במקדש אלא שבות ובתרתי מיפלגא מילתא דרבי שמעון רישא במחשיך חוץ לתחום וסיפא בנימת כנור והכי קאמר רבי שמעון לתנא קמא אע"פ שהקלתי במחשיך חוץ לתחום מחמיר אני בנימת כנור דהתם משלך נתנו לך אבל כאן לא התירו אלא שבות : **קשירה דאתיא לידי חיוב חטאת** · במדינה(ד) (גזרה) שמא יקשור קשר של קיימא : הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו · פירש בקונטרס שבא לתרץ דכולי עלמא מכנים שרץ חייב ולענין הוצאת טומאה פליגי ותימה דלכאורה אין חילוק דאי מכנים שרץ חייב הוא הדין דמוזהר להוציא מושלחו מן המחנה דכל היכא דקרינן לא יטמאו את משכני קרינן וישלחו וא"כ מאי טעמא דמאן דאמר מעזרה לא ונראה דמילתא באפי נפשה היא ולא קאי לדחויי הא דקאמר לעיל כתנאי(ה) ופליג בין במכניס בין במוציא דאין חילוק כדפירשנו אלא בא לאסמוכי קרא למאן דאמר חייב ולמאן דאמר פטור :

אמר ר' שמעון יכנס · והכי קאמר ליה רבי שמעון לתנא קמא אע"פ שמיקל אני במחשיך חוץ לתחום מחמיר אני בנימת הכנור דהתם לאו קולא הוא אלא משלך נתנו לך וגם כאן לא נתנו לך אלא משלך דהיינו עניבה דהוה דבר המותר והא דנקט עד הכא משום דבעי לאסוקי מילי דבמקדש אבל לא במדינה :

הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין

מסורת הש"ס

תוספתא דכלים פ"א

[חולין מט.]

[פסחים ס. וש"נ]

*לעיל נב: ושם פ' מי שיצא

עין משפט נר מצוה

עח א ב ג מיי' פ"ז מהל' בית הבחירה הלכה כג :

רבינו חננאל

בהא קמיפלגי כו' ואלא לימא דשמואל כי הני תנאי דתנן שהיכן מוציאין אותו מן ההיכל כו' מאי לאו בהא קמיפלגי דר"ש דאמר מכל העזרה מוציאין אותו כו' ועמדה כתנאי · א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ויבאו הכהנים פנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלוים להוציא אל נחל קדרון חוצה *) ר"ע סבר מדאפקו הכהנים מן ההיכל עד לחצר בית ה' מכלל דעזרה לא מקבלה טומאה. ור"ש בן ננס סבר בהיכל דלא אפשר ללוים למיעל מטמינן להו לכהנים אבל בחוצה דאפשר בלוים תו לא מטמינן להו לכהנים. ת"ר הכל נכנסין לתקן ולבנות ולהוציא את הטומאה כהנים לוים וישראלים מצוה בכהנים אם אין שם כהנים נכנסין לוים מצוה בלוים אם אין שם לוים נכנסים ישראלים · אמר רב הונא רב כהנא דכהנא הוא ומסייע כהני · דתני רב כהנא אך אל הפרוכת לא יבא ואל המזבח כו' יכול [לא] יהו כהנים בעלי מומין נכנסין לבין האולם ולמזבח לעשות ריקועין למזבח ת"ל אך חלק מצוה בתמימים אין שם תמימים נכנסין בעלי מומין מצוה בטהורין אין שם טהורין נכנסין טמאין ואלו ואלו כהנים [אין] אבל ישראלים לא : איבעיא להו טמא ובעל מום איזה מהן נכנס רב חייא בר אשי אמר רב טמא נכנס דהא אישתרי ליה עבודת ציבור · ר' אליעזר אמר בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים: מתני' ר"ש אומר כל [מה] שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך. ר"ש (אומר) התם קאי (בהא) [אהא] דתנן מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס · רבי [שמעון] אומר אפי' ט"ו אמה יכנס שאין המשחות ממצין את המדות מפני הטועין כלומר הניחו מקום שלא הכניסוהו במקום אלפים אמה **) אותם שמדדו התחום יתר מזה וכאילו מכלל תחומך הן ולפיכך התירו לך שלא התירו לך אלא משום שבות גם דבריו הללו במשנה (זו משיב) [משיב על] שאמר ת"ק קושרין · א"ל קשירה דאתיא לידי חיוב חטאת גזרו בה רבנן עניבה דלא קשירה היא ולא אתיא לידי חיוב חטאת אלא משום שבות לא גזרו בה רבנן דכל מקום דהתירו לא התירו שם אלא מקום שהוא מותר והם שגזרו עליו משום שבות הוא אבל במקום איסורא דאורייתא לא : הדרן עלך המוצא וסליקא לה מסכת עירובין

*) [נראה מזה דרבינו גרס במשנה להיפך דר"ע סבר דמוציאין אותו מן ההיכל וכו' ור"ש בן ננס סבר דכל מקום שחייבין וכו' וצ"ע] : **) [אולי צ"ל מפני אותם שמדדו וכו' והוא פי' על מפני הטועין] .

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויבאו הכהנים לפנימה : (ב) ד"ה דהא אישתרי וכו' מקדשי הקדשים וגו' לא יגש כי מום בו וסמיך ליה אקרא : (ג) ד"ה המשוחות וכו' מודדין הס"ד ואחר כך מ"ה מפני הטועין מפני טועי השדה : (ד) ד"ה קשירה וכו' במדינה גזרה : (ה) תוס' ד"ה א"ר יוחנן וכו' כתנאי ומפליג בין מכניס למוציא אין חילוק :

נושא/מגמה
סדר עדיפות
בדנין מי
נכנס להיכל
לצורך תיקונים
ב' דעות

נושא/מגמה
בירור ב'
דברי ר"ש במש'
היכא קאי

רב נסים גאון

ועיקר הדבר הוא מה שהזכרנוהו: טמא נכנס דהא אישתרי בעבודת ציבור · בפ' א' דמסכת יומא (דף ו) גרסינן איתמר טומאת המת רב נחמן אמר היתר היא בציבור ואסיקנה כל טומאת המת בציבור רחמנא שרייה ותניא [שם ד' ז] (שמות כח) ונשא אהרן את עון הקדשים וכי איזה עון הוא נושא אם עון פיגול וכו' הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור ובמס' פסחים בפר' אלו דברים בפסח דוחין את השבת (דף סו) גרסי' ופסח נמי נדחה סנא לן כול' יכול לא יהו עושין את השני אלא טמאין וכו' אלא ה"ק אינו נדחה לפסח שני אלא עושין בטומאה וציבור נמי דעביד בטומאה בטמא נפש אבל בשאר טמאות לא ובפ' כיצד צולין (דף עט) שנינו נטמא קהל או רובו או שהיו הכהנים טמאין והקהל טהור (יעשה) [יעשו] בטומאה בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים וזהו מן התורה דכתיב (ויקרא כא) כל איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל :

סליקא לה מסכת דעירובין בסיעתא דשמיא ברוך נותן ליעף כח

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך

*) **הדרן** עלך מסכת עירובין והדרך עלן דעתן עלך מסכת עירובין ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת עירובין ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי : יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי' אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא :

הערב נא יי' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך : מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : ברוך אתה יי' למדני חקיך : אמן אמן אמן סלה ועד :

מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון לפניך ה' אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת עירובין כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך : כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד : יי' עוז לעמו יתן יי' יברך את עמו בשלום :

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא שמיה רבא וכו' יתברך וכו' על ישראל וכו' :

---

*) [פי' הגון ע"ז תמצא בספר החיים שחבר אחי הגאון מהר"ל ז"ל מפראג בס' זכות ח"א פ"ג]. **) [בסוטמא סוף תשובת הרמ"א וכן בסוף יש"ש ב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו.]